

УДК 351.741

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-183-186

Мельник Іван Микитович,

старший викладач кафедри безпеки та правоохоронної діяльності

Західноукраїнського національного університету

e-mail: i.m.melnyk@wunu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-6292-9198>**Канюка Валерій Євгенович,**

кандидат юридичних наук, доцент кафедри

безпеки та правоохоронної діяльності

Західноукраїнського національного університету

e-mail: v.kanyuka@wunu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-1573-9137>**Богайчук Володимир Ігорович,**

завідувач сектору досліджень зброї

відділу криміналістичних досліджень

Тернопільського НДЕКЦ МВС України

Ternopol@dndekc.mvs.gov.ua

ОСНОВИ ВОЛОДІННЯ ЗБРОЄЮ ТА ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ» З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕМЕНТІВ СНАЙПІНГУ

У статті розглядаються напрями вдосконалення вогневої підготовки студентів спеціальності «Правоохоронна діяльність» як важливої складової системи навчання та потужного резерву підвищення ефективності професійної підготовки. Обґрунтовано мету навчальної дисципліни «Основи володіння зброєю та вогнева підготовка», яка полягає у вихованні працівника Національної поліції України, здатного ефективно, максимально безпечно для себе та оточуючих громадян, поводитись з вогнепальною зброєю, а також ефективно застосовувати та використовувати її у випадках, коли для цього виникають правові підстави. Особливу увагу акцентовано на використанні елементів методики високоточної стрільби бойового і спортивного снайпінгу на різних етапах навчання вогневої підготовки, як складової частина професійної підготовки майбутніх співробітників правоохоронних органів.

Ключові слова: поліцейський, основи володіння зброєю, вогнева підготовка, вогнепальна зброя, постріл, кульова стрільба, бойовий і спортивний снайпінг, службова підготовка, психологічна готовність.

Melnyk I., Kanyuka V., Bohaichuk V. BASICS OF WEAPON OWNERSHIP AND FIREARMS TRAINING FOR STUDENTS OF THE SPECIALTY «LAW ENFORCEMENT ACTIVITY» USING ELEMENTS OF SNIPPING

The article examines directions for improving fire training of students majoring in «Law enforcement» as an important component of the training system and a powerful reserve for increasing the effectiveness of professional training. The purpose of the educational discipline «Fundamentals of weapon ownership and fire training» is substantiated, which consists in educating an employee of the National Police of Ukraine who is able to handle firearms effectively, as safely as possible for himself and the surrounding citizens, as well as effectively apply and use them in cases where there are legal grounds for this. Particular attention is focused on the use of elements of the high-precision shooting technique of combat and sports sniping at various stages of fire training training, as a component of the professional training of future law enforcement officers.

The conclusions state that sniping is a sport that requires great physical and mental abilities, the ability to quickly calculate the distance and wind strength, know all the necessary tables by heart and trust your weapon. Sniping is also one of the most difficult types of shooting and requires a certain amount of training in order to be called a marksman. During the period of the special legal regime of martial law, during the training of future police officers, it is advisable to change the approach to the concept of «shooting classes» and make such classes systematic and regular. Unfortunately, for this, in modern conditions, the curriculum provides quite a few hours for fire training classes. At the same time, the experience of teaching firearms training among future police officers, including practical classes with members of the All-Ukrainian Federation of Applied Shooting Sports, gives grounds to assert that the approach to training methods and marks for shooting training of law enforcement officers requires improvement of their weapon handling skills.

Key words: police officer, basics of gun ownership, fire training, firearms, shot, bullet shooting, combat and sports sniping, service training, psychological readiness.

Постановка проблеми. В сучасних умовах правового режиму воєнного стану та кардинального реформування правоохоронної сфери України підвищуються вимоги до професійної підготовленості

працівників Національної поліції України. За таких обставин вогнева підготовка студентів спеціальності «Правоохоронна діяльність» розглядається як важлива складова системи навчання та потужний резерв підвищення ефективності професійної підготовки. Вогнева підготовка забезпечує вивчення та закріплення необхідних знань, умінь та навичок основ володіння стрілецькою зброєю майбутніх працівників правоохоронних органів України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика основ володіння зброєю та вогневої підготовки і використанням елементів бойового і спортивного снайпінгу розглядалася у наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених М.І. Ануфрієва, В.В. Бондаренко, Джона Пластера, В.А. Дідковського, Д.В. Лук'янова, І.М. Мазура, Є.В. Полікарпова, В.В. Свінцицького. Водночас, як правило, питання вогневої, фізичної і тактико-спеціальної підготовки в науково-методичній літературі вивчалися науковцями відокремлено, а не як єдина педагогічна система навчання правоохоронців.

Метою статті є розкриття змісту і значення основ володіння зброєю та вогневої підготовки студентів спеціальності «Правоохоронна діяльність» з використанням елементів бойового і спортивного снайпінгу як складової професійної компетентності майбутніх працівників правоохоронних органів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вогнева підготовка – один з основних предметів професійної підготовки і складова частина бойової виучки студентів спеціальності «Правоохоронна діяльність».

Мета навчальної дисципліни «Основи володіння зброєю та вогнева підготовка» – виховати працівника Національної поліції України, здатного ефективно, максимально безпечно для себе та оточуючих громадян, поводитись з вогнепальною зброєю, а також ефективно застосовувати та використовувати її у випадках, коли для цього виникають правові підстави.

Завдання навчальної дисципліни «Основи володіння зброєю та вогнева підготовка»:

- сформувані у студентів стійкі навички влучної стрільби зі стрілецької зброї за умовами вправ Курсу стрільб;

- навчити студентів безпечному поведженню з вогнепальною зброєю;

- сформувані у студентів теоретичні знання з матеріальної частини й тактико-технічних характеристик стрілецької зброї, а також особливостей техніки і тактики стрільби в різних умовах;

- навчити студентів прийомам догляду за зброєю, приведення її до нормального бою.

У результаті навчання з дисципліни «Вогнева підготовка» здобувач вищої освіти повинен знати:

- особливості будови, призначення, тактико-технічні характеристики зброї, що стоїть на озброєнні в органах та підрозділах Національної поліції України;

- принципи, прийоми та правила стрільби зі стрілецької зброї та метання ручних гранат;

- засади внутрішньої та зовнішньої балістики;

- специфіку заходів безпеки при поводженні зі зброєю;

- правові підстави та порядок застосування вогнепальної зброї;

- правила та прийоми догляду та підтримання в бойовій готовності стрілецької зброї та боєприпасів.

Майбутні правоохоронці повинні вміти:

- підтримувати зброю у справному стані, проводити обслуговування пістолету та штурмової гвинтівки (автомату) та підготовку їх до стрільби;

- застосовувати знання прийомів та правил стрільби (швидко діставати зброю та приводити її у бойову готовність, приймати положення для стрільби, виконувати прицілювання та обробку спуску, швидко перезаряджання зброї зі зміною магазину, усунення затримок при стрільбі) при виконанні вправ Курсу стрільб;

- вести влучну стрільбу з пістолета та штурмової гвинтівки (автомата) за умовами вправ Курсу стрільб;

- підтримувати на належному рівні особисту стрілецьку майстерність;

- безпечно поводитись зі зброєю та боєприпасами під час отримання та навчально-тренувальних стрільб, чергування, розбирання та чищення;

- визначати причини можливих затримок та самостійно усувати їх під час стрільби;

- виконувати нормативи з вогневої підготовки згідно умов Курсу стрільб;

- аналізувати ситуації щодо правомірності застосування зброї на підставі чинного законодавства.

Предметом вогневої підготовки є зброя, що знаходиться на озброєнні в підрозділах Національної поліції України, прийоми й правила безпечного поводження з нею, а також правомірного та ефективного її застосування [1].

Вирішення нами завдань вогневої підготовки здійснюється в контексті з вивченням студентами відповідних тем із тактико-спеціальної підготовки, особистої безпеки, спеціальної фізичної підготовки, адміністративної діяльності, кримінального права та педагогіки вищої школи.

На сучасному етапі вогнева підготовка поліцейських регламентується Наказом Національної поліції України «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб» від 20.09.2016р. № 900 [2].

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Основи володіння зброєю та вогнева підготовка» нами

застосовуються інноваційні методи занять, які включають такі методики роботи, які у практичних цілях умовно діляться на три групи: словесні, наочні і практичні. Зокрема, під методами ми розуміємо способи роботи тренера і стрільця, за допомогою яких досягається оволодіння знаннями, уміннями і навичками, розвиваються необхідні якості основ володіння зброєю [3, с. 43]. Словесний метод полягає у вигляді розповідей, пояснень, лекцій, бесід, аналізу і обговорення вправ та їх елементів. Під час застосування наочного методу нами проводиться показ окремих вправ та їх елементів. Для наочного методу використовується демонстрація з допоміжними засобами – макети зброї, схеми, таблиці. Методи практичних вправ зі стрільби доцільно умовно класифікувати на дві основні групи:

1) методи, переважно спрямовані на освоєння спортивної техніки, тобто на формування рухових умінь і навичок, характерних для стрілецького спорту;

2) методи, переважно спрямовані на розвиток рухових якостей [4].

Наявність першої групи обумовлене тим, що у стрілецькому спорті, як достатньо важко координаційному, технічна підготовка представляє складний і постійний процес освоєння нових елементів, зв'язок у вправі. Широкий арсенал і різноманітність фізичних навантажень, характерних для другої групи методів, розвивають не лише фізичні якості, але і удосконалюють техніко-тактичну майстерність, психічні якості [5, с. 121]. Обидві групи методів тісно взаємозв'язані, застосовуються в нерозривній єдності і в сукупності забезпечують ефективне рішення завдань тренування майбутнього поліцейського.

Вважаємо, що вправи з курсу стрільб мають відповідати чотирьом основним методам – безперервному, інтервальному, ігровому і змагальному. Безперервний метод характеризується одноразовим безперервним виконанням тренувальної роботи. Інтервальный метод передбачає виконання вправ поліцейським із регламентованими паузами відпочинку. Інтервальный метод тренування, що передбачає рівномірне виконання вправ однакової тривалості з постійною інтенсивністю і суворо регламентованими паузами є типовим для даного методу. При даному методі напрацьовувався елемент вправи – винесення зброї на прицільну лінію. Змагальний метод передбачає спеціально організовану змагальну діяльність, яка в даному випадку виступає в якості оптимального способу підвищення результативності тренувального процесу.

У процесі практичних вправ зі стрільби ми широко використовуємо елементи снайпінгу. На сьогодні снайпінг – найпопулярніший вид спортивної стрільби, який активно розвивається. Змагання мають місце як на світовому, так й на місцевому рівні. Вогонь студенти ведуть по невеликих мішенях тільки з гвинтівки із звичним прицілом. Допускається два постріли по одній цілі. Студент, промахнувшись, виконує 2-й постріл виносом і дуже швидко. Тому навички побачити результативність 1-го пострілу і відразу ж провести 2-й до того як умови змінилися виступають ключовими в снайпінгу. На практичних стрільбах нами використовується стрільба з верстата або бенчрест (від англ. benchrest shooting) – вид стрілецько-технічного спорту, що відноситься до високоточної стрільби.

Снайпінг це, в першу чергу, змагання нервів та розуму, оскільки для занять снайпінгу необхідно мати, в першу чергу, терпіння та наполегливість, іноді необхідно пролежати в одній позі більше години щоб зробити в певний час єдиний точний постріл. Хоча снайпінг й не передбачає великої рухової активності, такі речі як правильне дихання, вміння швидко й точно обчислювати складні траєкторії, робить його дуже складним як фізично, так морально [6].

Основні методи тренувань включають настанови із армійських підручників з снайпінгу – правильні методи дихання, вміння пролежати в одній позиції не змінивши положення, навички знаходити важливі деталі, та відрізнити відстань за допомоги зору [7]. Нами в навчальному процесі широко використовуються досить різноманітні вправи спортивного снайпінгу. Їх мета – оцінка стрілецьких умінь та навичок. Учасникам надається обмежений час на підготовку і безпосередньо саму стрільбу. Вогонь ведеться з різних положень, деякі з яких дуже незручні. Для розвитку загальних навичок ми практикуємо різні вправи, пов'язані з точністю, швидкістю і адаптацією до проблем.

Рекомендовані нами в даній статті методи, прийоми і правила стрільби можуть і повинні бути доповнені керівниками занять, виходячи з аналізу досвіду та фактів застосування зброї в вогневих конфліктах.

Висновки. Отже, снайпінг – це вид спорту для якого необхідні великі як фізичні, так і розумові здібності, вміння швидко перераховувати дистанцію та силу вітру, знати на пам'ять всі необхідні таблиці та довіряти своїй зброї. Снайпінг також є одним найважчих видів стрільби та вимагає певної кількості тренувань, для того, щоб можна було зватися стрільцем.

У період особливого правового режиму воєнного стану, під час підготовки майбутніх поліцейських доцільно змінити підхід до поняття «заняття стрільбою» і зробити такі заняття систематичними та регулярними. На жаль, для цього в сучасних умовах навчальними планами передбачено досить мало годин на заняття з вогневої підготовки.

Разом з тим досвід викладання вогневої підготовки серед майбутніх поліцейських, в тому числі, практичні заняття з членами Всеукраїнської федерації прикладних стрілецьких видів спорту дає підстави стверджувати, що підхід до методик підготовки та заліків зі стрілецької підготовки правоохоронців потребує вдосконалення навичок поведінки ними зі зброєю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Наказ МВС України від 26 січ. 2016 р. № 50. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260>
2. Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб. Наказ Національної поліції України від 20.09.2016 р. № 900 URL: [nakaz_npu_900_vid_20_09_2016.pdf](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/npu_900_vid_20_09_2016.pdf) (yurist-online.org)
3. Ануфрієв М. І. Службова підготовка працівників органів внутрішніх справ. Київ: РВВ МВС України, 2003. 440 с.
4. Основи техніки швидкісної стрільби з пістолета для працівників органів внутрішніх справ: навч.-метод. посібник / Запорожанов О. В., Лобода А. М., Нестеренко А. В., Максимов С. П. Київ: ФОП О. С. Ліпкан, 2011. 112 с.
5. Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями: монографія. Київ: ФОП Кандиба Т.П., 2018. 524 с.
6. Вогнева підготовка: навчальний посібник / Дідковський В. А. та ін. Київ: НАВС, 2015. 320 с.
7. Пластер Джон Досконалий снайпер. Сучасний навчальний посібник для армійських та поліцейських снайперів. 2-ге вид. оновл. та розшир. Київ: КНТ, 2013. 786 с.

REFERENCES:

1. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro orhanizatsiyu sluzhbovoyi pidhotovky pratsivnykiv Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny [On the approval of the Regulation on the organization of official training of employees of the National Police of Ukraine]. Nakaz MVS Ukrayiny 26.01.2016 No50. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260> [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennya Kursu stril'b dlya politseyskykh ta norm vytrat boyeprypasyv, postriliv, vybukhovyykh paketiv i hranat politseyskymy pid chas provedennya praktychnykh stril'b [Course for police officers and the standards for consumption of ammunition, shots, explosive packages and grenades by police officers during practice shootings]. Nakaz Natsionalnoyi politsiyi Ukrayiny vid 20.09.2016. № 900. Retrieved from [nakaz_npu_900_vid_20_09_2016.pdf](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/npu_900_vid_20_09_2016.pdf) (yurist-online.org) [in Ukrainian].
3. Anufriyev, M. I. (2003). Sluzhbova pidhotovka pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav [Service training of employees of internal affairs bodies]. Kyiv, RVV MVS Ukrayiny [in Ukrainian].
4. Zaporozhanov, O. V., Loboda, A. M., Nesterenko, A. V., Maksymov, S. P. (2011). Osnovy tekhniky shvydkisnoyi stril'by z pistoleta dlya pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav: navch.-metod. Posibnyk [Basics of the technique of high-speed shooting from a pistol for employees of internal affairs bodies: teaching method. manual]. Kyiv: FOP O. S. Lipkan [in Ukrainian].
5. Bondarenko, V. V. (2018). Profesiynna pidhotovka pratsivnykiv patrol'noyi politsiyi: zmist i perspektyvni napryamy: monohrafiya [Professional training of patrol police officers: content and prospective directions: monograph]. Kyiv: FOP Kandyba T.P. [in Ukrainian].
6. Didkovskyy, V. A., Lukyanov, D. V., Mazur, I. M., Polikarpov, Ye. V. & Svintsitskyy, V. V. (2015). Vohneva pidhotovka: navchal'nyy posibnyk [Fire training: a study guide]. Kyiv: NAVS [in Ukrainian].
7. Plaster, Dzhon (2013). Doskonalyy snayper. Suchasnyy navchalnyy posibnyk dlya armiyskykh ta politseyskykh snayperiv [Modern training manual for army and police snipers]. 2-he vyd. oovl. ta rozshyr. Kyiv: KNT [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 20.05.2023

УДК 343.150.1

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-186-192

Скляренко Ігор Васильович,
 доктор філософії у галузі права,
 старший викладач кафедри права та правоохоронної діяльності
 Центральноукраїнського державного
 університету імені Володимира Винниченка
 e-mail: ivass195@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2104-6721>

**ПРАВОВА ПРИРОДА ВМОТИВОВАНOSTІ ВИРОКУ
 ЯК ВИМОГИ ТА ОЗНАКИ**

Стаття присвячена дослідженню категорії вмотивованості вироку суду як документу, що остаточно вирішує питання про кримінальну відповідальність особи. Проаналізовано різні підходи вчених щодо визначення поняття та